

בלבבי משכן אבנה

לאנשים שרוצים להתקדם בחיים

נושאים בפרשה

חוקת - תמימה תם

"ויקחו אליך פרה אדומה תמימה". ובספרי על אתר, שתהא תמימה לאדמות! וא"כ זהו לשון תם, שלם. ומאידך במדרש אמרו, "תמימה, לפי שלא הלכו עם הבורא בתמימות, לכך תהא תמימה". וזהו מדתו של יעקב "איש תם". והפכו עשו כי אצלו מתהפך ה'תם', למת, כמו שאמר על עצמו, הנני הולך למות. כי התם, שלם. והמת הוא החסרון הגמור, העדר. והנה קודם שנקנס מות על אדה"ר היה ששת ימים והמות הפכו לשית אלפי שנים, מאַלף לַאֵלף, וזהו מתולדת המות דייקא בבחינת, מתמהמה, לשון מת, כי יש העדר גמור 'מות', ויש שהיה של הדבר, מות פורתא. וכן 'משתאה' וזהו לשון מתי, שאלת בירור של זמן, כי יש התמהמהות ולכך נולד שאלת מתי. וכן הזמן שעבר נקרא תמול, אותיות מת-לו. כי כשם שנגזר מות באדם כך נגזר מות בזמן שהעבר אין, ולכך נקרא מלשון מת ובתיקון זהו מדרגת **תמיד** אותיות תם - מיד. היפך תמול שנסתלק. ובקומת אדם עיקר המות ממקום רגלים, בבחינת 1. מלשון אדמומיות.

(המשך בעמוד ה')



יציאה לפי ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
9.06	8.31	7.13	ירושלים
9.03	8.34	7.28	תל אביב
9.43	9.22	8.12	BROOKLYN
9.20	9.22	8.09	CHICAGO
9.19	8.52	7.49	LOS ANGELES
7.19	6.41	5.48	BEUNOSAIRES
7.52	7.14	6.21	PANAMA
6.42	6.06	5.11	SAO PAULO
8.24	7.49	6.53	HONG KONG

נא לשמור על קדושת הגליון

סיפור ולקחו

בפרשתנו "אדם כי ימות באהל". הגמ' דורשת "אדם ימות באהל - אפי' בשעת מיתה יעסוק בתורה". מסופר על החתם סופר כי לפני יציאת הנשמה נכנסו ה'חברא קדישא' לחדרו, הם דיברו ושוחחו בקול לגבי כמה עניינים לפתע שמעו את קולו "מדוע מפריעים לי? אני כעת באמצע הלימוד, למה הם מפריעים?" הגר"א כידוע נפטר בסוכות עם לולב ואתרוג בידו. כפי המסופר, מתחילת מחלתו הוא מיאן להכניס רופא לחדרו על פי לשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" אך יומיים לפני הסתלקותו, כאשר בני הבית ביקשו בתחנונים שיאות להכניס רופא, הבין כי בני המשפחה בצער רב, הסכים, למענם, שיכניסו רופא. הרופא טיפל בו עד פטירתו. שעתיים לפני פטירתו נכנס אחד התלמידים ושאל את הרופא "איפה זה אוחז?" כמי ששואל מה מצבו. הגביה הרופא את ראשו: "איפה זה אוחז אתה שואל? במסכת כלים... אני שומע שהוא חוזר כעת על משניות ממסכת זו" אפילו בשעת מיתה יעסוק בתורה! - "ימות באהל".

מספר המגיד הגאון רבי יענקלה גלינסקי: לצערי נאלצתי לשהות רבות בארצות הגולה, ולנסוע הלון חזור פעמים רבות, כמובן שנסעתי במטוס. באוירון למעלה ישנה "מחלקה ראשונה" למטה, צפוף מאד. כיון שלכל מקום יש משמעות של כסף - הם מרבים במקומות ומצופפים, אבל למעלה - אוהו! לכל אחד כורסה עם קפיצים, יש אוירונים ממש כמו בני מלכים - לכל אחד יש רשות היחיד בפני עצמו, פלאי פלאים - מלכותי ביותר.

פעם אחת, ביקשתי רשות מן האחראים כי יתנו לי לראות איך נראה שם בקומה השניה למעלה במחלקה הראשונה. אמרו לי: שם יושבים ה'מובחרים ביותר'... ביקשתי והשגתי אישור לרגע קצר. עליתי. ראיתי כי אכן לא רע שם, חזרתי למטה ופגשתי יהודי שהכרתי אותו קצת, איש אמיד ובעל יכולת. הייתי קצת בהתפעלות מההבדל הקיצוני המשמעותי בין המחלקה העליונה לעומת התחתונה, ופניתי אליו: 'אתה יושב פה? מילא אני ושכמותי, אבל אתה כן יכול להרשות לעצמך להוסיף כסף ולקנות מקום יותר מרווח עם כורסא וכו' מה זה בשבילו עוד כמה מאות דולרים.

הוא הביט עלי והגיב בתרעומת: "וכי חסר דעה אני, האם אתה חושב כי אני משוגע?!" "למה משוגע, חלילה, הרי למעלה כל כך טוב?" שאלתי. "כמה זמן נוסעים כאן שנים עשרה שעות או שלוש עשרה - כולל ההפסקה בהולנד, אנו מתעכבים בדרך עוד שעה. וכי לשם כך אזרוק סכום כזה של כסף (נקב בסכום) וכי משוגע אני, האם כדאי? בשלמא אם הייתי אומר לי על נסיעה שבועיים למיאמי נו, אז הייתי

חושב ומבין"...

אמרתי לעצמי, רגע רגע, שבועיים למיאמי אף הם כלום - חולפים עוברים, ואם מתבוננים מעט מבינים, כי כל שבעים השנים חולפות עוברות. תחשבו נא - מביטים עשר שנים אחורנית, היכן הן נעלמו לכם - חלפו והלכו כחלום יעוף, וכמה פעמים עשר שנים יש בחיי האדם, שבע פעמים אותן עשר שנים שעברו כחלום יעוף. זה העולם! וכפי שאמר אותו עשיר "וכי אני חסר דעה, להשקיע כל כך בשביל זמן קצר כזה?!" ידוע מה שהחפץ חיים השיב לאותו תייר שביקר בביתו:

אמרו לו לאותו תייר כי הוא עתיד להיכנס לבית גדול הדור - רבן של ישראל, כאשר נכנס ראה כי הבית ממש נורא, במקום כיסאות - יושבים על ספסלים, בית פשוט וישן "וכי כך נאה ויאה!?" השתומם הוא ושאל את החפץ חיים:

"רבי יש דבר שמאד מעיק לי, תראה באיזו דירה אתה חי ובאילו רהיטים אתה משתמש, מדוע?"

"במה באת עד ראדין?", שאל החפץ חיים במתק לשונו, "על מה ישת ברכבת שנסעת בה עד אישישוק? (משם היו נוסעים בעגלה עד ראדין) וכי היה לך ברכבת מזון מפואר? א"כ מה לך להתלונן עלי בשעה שגם אתה יושבת כך בקרון?"

צחק העשיר: "זו נסיעה בסך הכל. שהרבי יבוא אצלי לבית, וכבר יראה מה יש לי - על מה אני ישן, יושב, ומה אני אוכל, רכבת היא בסך הכל נסיעה עוברת".

"גם אני בסך הכל בנסיעה... תשעים שנה בנסיעה" סיים החפץ חיים, ופני העשיר נבוכו.

כאשר יודעים כי אנו ב"אהל" ארעי - לא עושים עסק מהעולם הזה מכינים כורסאות לעולם הקבוע.

הרבי רבי שלום המחיש פעם, פלאי פלאים נורא. על פלוני שהחליט לצאת לגור באמריקה, הנסיעה כידוע, ארכה כמה חודשים באוניה. הבין אותו מהגר כי באמצע הנסיעה תהיה תחנה של שבועיים בצרפת

"כיצד אסתדר שבועיים בשפה כל כך קשה" - צרפתית הרי קשה לקלוט: טוב החליט, "אלמד יומם ולילה צרפתית" והיה שמח וטוב לב.

לעג לו אחד מחבריו "איפה הראש שלך? וכי אנגלית אתה כבר יודע, הרי סוף סוף אחרי אותם שבועיים הנך נוסע לאמריקה. שם תגור. וכי כבר למדת אנגלית?" "טוב, אך היכן אהיה קודם? הלא בצרפת, א"כ קודם אעשה הכנות לצרפת, אח"כ נכין כבר בשביל אמריקה, השיב ב"חכמתו". הבנו? כל שלושת החודשים היה עסוק עם הלולו לו לו של הצרפתים. מילה אנגלית לא ידע. בשביל שבועיים הכין ולשבעים שנה לא הכין. ישמע חכם ויוסף לקח.



מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן

בדין שור המועד לסירוגין

ה' דרכים לבאר הגדרת המועדות לסירוגין

ועתה נשוב לעיקר הבנת הסוגיא, ונראה שהדברים תלויים בדרכים שנתבארו עד השתא. מדברי הגמרא עולה, דשור שנגח ג' פעמים ברציפות - נעשה מועד גמור, ואם נגח ג' פעמים בלא סדר שוה של נגיחות - אינו נעשה מועד, ואם ההפסקות שבין הנגיחות היו שוות - נעשה מועד לסירוגין. והגדרת מועדות זו של סירוגין, יש לבארה בכמה דרכים שונים.

א', י"ל דמועד לסירוגין ענינו דיש לשור חזקת נגחנות כללית כמו כל שור המועד, וענין הסירוגין הוא מוחזקות נוספת שיש לשור, שאינו נוגח בימי ההפסקות. כלומר, דשור זה מצד אחד הוחזק ליגח, אלא שהוא מוחזק לדבר נוסף, שבכל פעם שיגח שור, הרי שלאחר מכן הוא לא יגח את השור שיראה אחריו. ולפי הגדרה זו, מועדות לסירוגין אינו מוחזקות לנגיחות באופן מסוים, אלא תרתי איתנהו ביה, מוחזקות ליגח, ומוחזקות נוספת שלא ליגח אחרי כל נגיחה. ונמצא לפ"ז שמלבד החזקת מועד שלו, יש בו גם חזקה "להיות תם".

והגדרה זו היא לפי הצד דבדין שור המועד לא נאמר דין שיהו הנגיחות בימים רצופין, ולכן שפיר י"ל דמצד עצם הנגיחות יש סיבה להחזיקו נגחן גמור, אלא שההפסקות שעשה בין הנגיחות מחזיקות אותו לדבר נוסף שבכל פעם שיגח שוב הוא לא יגח בפעם שאחריו.

ב', אופן נוסף יש לומר, [והוזכר בחידושי ר' ראובן, אך הוא מחודש מאד, וע"ש שאכן שלל הגדרה זו], שענין מועדות לסירוגין הוא, שהוחזק השור שבכל פעם שלא יגח, אנו מחזיקים שיגח את השור שיראה אחריו, והיינו, שיש לשור זה חזקה חיובית שיגח, אלא שחזקת הנגחנות שלו מוגבלת, שהוא נוגח רק לאחר שראה שור ולא נגחו.

אך לפי זה צ"ב איך הנגיחה הראשונה מצטרפת למנין הנגיחות, והרי מכיון שעיקר החזקה היא ליגח רק אחרי שלא נגח מקודם, א"כ הנגיחה הראשונה שלא היתה אחרי ראיית שור שלא נגח איך תצטרף לחזקה זו.

וצ"ל דמסתמא כל שור שנוגח נגיחה ראשונה, מסתמא אין זו הפעם הראשונה שרואה שור, אלא בדרך כלל הוא ראה גם לפני כן כמה

הימים. אמנם הרמב"ם גופיה כתב אח"כ (בה"י), "ראה שור היום ונגחו ולמחר ראה חמור ולא נגחו ובשלישי ראה סוס ונגחו וכו' נעשה מועד לסירוגין לכל, ואם נגח ביום שהוא מועד לו אחד משלשת המינים שנגח בסירוגין הרי זה מועד", ומבואר בדברי הרמב"ם, דאף שנגח ג' מינים לסירוגין אינו נעשה מועד אלא למינים אלו, ורק לגבי אותם ימים שנגח בהם.

והמגיד משנה אכן נוקט בשיטת הרמב"ם, דגם מה שכתב בה"ט דבנגח ג' מינים הרי הוא מועד לכל, אין הכוונה שהוא מועד לכל המינים שבעולם, אלא דהוי מועד רק לג' מינים אלו. וכן מה שכתב לגבי נגח שוורים לסירוגין שבנגח יום אחד ולמחרתו לא נגח וכו' דהוי מועד לסירוגין, מפרש המ"מ שאין הכוונה דהוי מועד לסירוגין לגבי כל הימים אלא הוא מועד רק לגבי אותם ימים שנגח בהם. [ונמצא לפ"ז דבמועד לסירוגין בששה מינים הוי הרכבת המועדות ממינים מסויימים ולימים מסויימים, והוא מועד רק כלפי שלשת הימים שנגח בהם וכלפי שלשת המינים שנגח].

אבל יש מן האחרונים [מרכבת המשנה, וע"ע בית אהרן ב"ק לז., ואבן האזל שם]. שנקטו בדעת הרמב"ם דלא כמ"מ, אלא דבסתמא אם נגח ג' מינים הוי מועד לכל המינים שבעולם, וכן אם נגח שוורים בסירוגין של ימים הוי מועד לסירוגין לגבי כל הימים. ומה שכתב הרמב"ם בה"י בנגח ו' מינים לסירוגין דנעשה מועד למינים ולימים אלו, היינו דוקא באופן זה שהיה מורכב מסירוגין של מינים ושל ימים, ונאמרו בזה כמה דרכים לבאר טעם החילוק

עכ"פ מבואר בדברי הרמב"ם דיש אופן שהמועד לסירוגין אינו מועד לכל הימים באופן של סירוגין, אלא שהוא מועד רק לימים המסויימים שראה בהם, [וזה מעין מה שמבואר לגבי מועדות לדילוג, לט"ו בחודש זה וט"ז לחודש אחר וי"ז לחדש שלישי, ששם ודאי הוי מועדות רק לימים אלו ואינו תלוי בשיעור הימים שבין נגיחה לנגיחה].

ולפי המ"מ בדעת הרמב"ם נמצא, דשור שנגח בימים א' ג' וה' מועדותו נקבעת לימים אלו שנגח בהם בלבד, ואם חזר ויגח בשבת דינו

וכמה שוורים ולא נגחם, ונמצא שאף הנגיחה הראשונה שנגח באה לאחר שראה שור ולא נגחו, ולכל הפחות ראה את אמו, [ואה"נ אם ימצא שור שלא ראה מעולם קודם הנגיחה שור אחר, אולי בכה"ג לא ייעשה מועד לסירוגין, או דנימא דאמרינן לא פלוג].

ונמצא לפי דרך זו, דחזקת המועדות של שור המועד לסירוגין איננה מתחילה בנגיחה הראשונה, אלא בראיה שראה שור לפני הנגיחה הראשונה, שעל ידי זה הוחזק השור שבכל פעם אחר שרואה שור ואינו נוגח הרי שלאחר מכן הוא נוגח את השור שרואה אחריו.

ג', אופן שלישי י"ל, דענין חזקת הסירוגין איננה חזקה שלא ליגח אחרי כל נגיחה, או להיפך חזקה ליגח אחרי ראייה בלי נגיחה, אלא שעיקר מועדותו מתחילה כך היא, מועדות ליגח לסירוגין, בפעם ראשונה שלישית חמישית שביעית וכן הלאה ע"ז הדרך, ולא משום דפעמים אלו הם אחרי ראייה בלי נגיחה, וגם לא משום דיש חזקה שלא יגח אחרי כן, אלא מעיקרא נקבעת מועדותו כלפי פעמים אלו.

ד', אופן רביעי י"ל, דבאמת יש ב' חלקים בחזקת שור זה, מחד גיסא, מכיון שנגח פעם ראשונה שלישית וחמישית הרי שהוא הוחזק ליגח, אבל מאידך מכיון שלא נגח בפעם השניה והרביעית והשישית הרי שיש לו גם חזקה שלא ליגח, ונמצא שמעורב בשור זה חזקת מועדות וחזקת תמות, ולכן אנו מחלקים את מוחזקותו, וזהו ענין המועדות לסירוגין, דהיינו, שבפעם הראשונה שלישית וחמישית יש לו חזקת נגחנות, ובפעם שניה רביעית ושישית יש לו חזקה שלא ליגח. ונמצא דיסוד המועדות באה מכח שתי חזקות יחדיו הנמצאות בשור.

ה', ומדברי הרמב"ם עולה הגדרה חדשה במועדות לסירוגין. דהנה הרמב"ם (פ"ו מנזקי ממון ה"ט) כתב, "נגח שור היום וחמור למחר וגמל ביום השלישי נעשה מועד לכל". ומסתימת הלשון משמע דנעשה מועד לכל המינים שבעולם. ועוד כתב הרמב"ם שם, "ראה שור היום ונגחו ולמחר ראה שור ולא נגחו וביום השלישי ראה שור ונגחו וכו' נעשה מועד לסירוגין לשוורים". וגם בזה פשטות הלשון משמע דהוי מועדות לסירוגין גמורה לגבי כל

(המשך בעמוד ג')



הקדמה

בפרק הקודם נתבאר צורך האדם להכיר את עצמו. כעת נתחיל, בעזר ה', לברר את יסודות הכרת האדם.

האדם מורכב משני חלקים

בפרק הקודם נתבאר, שעל האדם להכיר את עצמו. אך למעשה, עבודת ההכרה מורכבת משני חלקים. שהרי בשעת יצירת האדם, בורא עולם ברא אותו משני חלקים. חלק אחד הוא הגוף, כפי שמבואר בפסוק: "וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה"¹. והחלק השני הוא הנפש, כפי שמבואר בהמשך הפסוק: "ויפח באפיו נשמת חיים"². ואם האדם מורכב משני חלקים, הרי שעליו להכיר את שני חלקיו - את גופו ואת נפשו.

בהכרת הגוף וצרכיו, האריך הרמב"ם בהלכות דעות, ולא נעסוק בחלק זה כעת. במסגרת זו נעסוק בעיקר בחלק של הכרת הנפש.

הכרת כל חלקי הנפש

כאשר באים לעסוק בהכרת הנפש, צריך לאבחן בין הנפש בעצמותה ושורשה לבין התפשטותה והתגלותה. הנפש בעצמותה ושורשה היא אחת - בלתי מתחלקת, בלתי מתפרטת. אך בהתפשטותה והתגלותה היא מתחלקת ומתפרטת. באופן כללי, הנפש מורכבת משה חלקים - ממש מדרגות. להלן ששת מדרגות הנפש, מהחלק התחתון שבה עד החלק העליון והשורשי שבה:

- א. נפש בהמית.
- ב. נפש אלוקית.
- ג. רוח.
- ד. נשמה.
- ה. חיה.
- ו. יחידה.

וכאשר הפסוק אומר: "ויפח באפיו נשמת חיים", הוא מדבר על כל חלקי המדרגות הללו, עם כל כלליהם ופרטיהם. את כל החלקים הללו, הקב"ה נפח בתוך האדם.

האדם צריך להכיר את כל החלקים הללו - מהנפש הבהמית התחתונה, עד המדרגה העליונה שהיא היחידה שבנפש. ועבודת ההכרה צריכה להיות ממדרגה למדרגה - מלמטה למעלה. ראשית צריך להכיר את הנפש הבהמית, לאחר מכן את הנפש האלוקית, לאחר מכן את הרוח, לאחר מכן את הנשמה, לאחר מכן את החיה, ולאחר מכן את היחידה.

ואם כן, נעסוק ראשית בהכרת החלק התחתון ביותר של נפש האדם - הנפש הבהמית. ואם יזכנו ה' יתברך להשלים חלק זה, נמשיך הלאה בהכרת הנפש האלוקית, הרוח, הנשמה, החיה והיחידה.

הגדרת המושג "נפש בהמית"

לכל בעל חי ישנה נפש, כפי שמפורש מספר פעמים ביצירת בעלי החיים: "נפש חיה". נפש בהמית זו, היא הכח הרוחני המחיה את בעלי החיים. והנפש הזאת, היא מאוד נמוכה ושפלה. היא מחוברת לגוף של הבהמה - היא מצורפת לחומריות. ומעין כך, גם לאדם ישנה נפש המחיה את גופו. אמנם הנפש של האדם אינה דומה לגמרי לנפש של הבהמה, והינה מרוממת יותר מנפש הבהמה. וזאת משום שגם גוף האדם הינו מרומם יותר מגוף הבהמה. אך בכל זאת, יש לשתי הנפשות הללו מכה משותף. שהרי גם הנפש של האדם, מחוברת לגוף ומצורפת לחומריות. גם היא במדרגה נמוכה ושפלה. וחז"ל קראו לחלק זה של הנפש: "שיתופא דגופא" - השותפה של הגוף. ולכן, אף על פי שהנפש של האדם שונה מהנפש של הבהמה, מכיון שגם הנפש של האדם מחוברת לחומריות, ועולם החומר שייך בעיקר לבעלי חיים, נפש האדם נקראת בלשון מושאלת, "הנפש הבהמית".

בפעם הבאה נמשיך, בעזרת ה' יתברך, את הסבר מהלך הכרת הנפש.

■ [מתוך סדרת "ארבעת היסודות - הכרת הנפש" פרק ב]

הסוגיא השבועית

המשך מעמוד ב'

כשור תם ליום השבת, [אף דהוי לסירוגין, שהרי לא נגח ביום ו'], לפי שלא הוקבעה מועדותו לנגיחות בהפסקות ימים, אלא מועדותו נקבעת דוקא לאותם הימים שנגח בהם, ומכיון שלא הוחזק ליגח בשבת הרי שלגבי יום זה דינו כתם.

נפק"מ שיש לדון לפי ההגדרות הנ"ל. וג' צדדים באופן ה'חזרה' ממועדות לסירוגין.

ויתכן שיהא נפק"מ בין כל ההגדרות הנ"ל לכמה ענינים. ראשית, במה שכתבו התוס' (בד"ה שור), ע"ד הברייתא דראה שור ונגח, שור ולא נגח וכו', דהא דקאמר דבשישי לא נגח, אינו משום עצם תורת המועדות שבו, אלא נקטיה להשמיענו שיתחייב על הנגיחה הבאה נזק שלם. וכבר נתבאר לעיל דיש לדון בזה לפי הראשונים שנחלקו בדין רצופין. אך גם יש לתלות הדבר בהגדות הנ"ל וכדלהלן.

עוד יש לדון בדבר נוסף, דהנה בגמרא לא הוזכר ענין סירוגין אלא לגבי חלות המועדות, דהיינו שהמועדות חלה ע"י נגיחה בימים א' ג' ה', אבל לא הוזכר מהו האופן של חזרה ממועדות לסירוגין.

ולפי דעת ר' מאיר במשנה לעיל כג: דס"ל דחזרת שור המועד הוא משימשמשו בו התינוקות ולא נוגח, חזרה זו לכאורה בודאי שייכא אף בשור זה המועד לסירוגין, אבל לרבי יהודה שם דס"ל דהחזרה היא בג' ימים שרואה ואינו נוגח, יש לדון ע"י איזה ג' ימים שלא יגח נחזיקנו לשור זה המועד לסירוגין שחזר לתמותו. ודן בזה היש"ש (פ"ד סי' ד') [ולא ראיתי ברבותינו מלבד היש"ש שדנו בזה, וצ"ע]. וניתן לומר בזה ג' צדדים, ונעמידם תחילה בכללות, י"ל דדוקא אם ראה שוורים בימים ז' ט' וי"א [שלפי סדר מועדותו הוא צריך ליגח בהם] ולא נגח - חוזר לתמותו. ועוד י"ל, דלא בעינן חזרה דוקא מימים שהם מסדר נגיחותיו, אלא אף אם ראה שוורים בימים ז' ח' וט' ולא נגח בהם ג"כ חזר לתמותו. עוד י"ל, דאף אם ראה שוורים בימים ו' ז' וח' ולא נגח בהם ג"כ חזר לתמותו, וכפי שיתבאר בס"ד.

והנה הצד הראשון מובן היטב, דדוקא אם לא נגח באותם ימים שהוא עתיד ליגח בהם לפי סדר מועדותו הוי חזרה מהמועדות, דלפי סדר המועדות כך סדר החזרה מהמועדות.

ויש מקום גם לצד השני, והיינו די"ל, דכל שלא נגח ג' ימים רצופין הוי הוכחה על חזרה מהמועדות, אלא דמכל מקום אפשר להתחיל את החזרה רק מהיום שבו הוא אמור ליגח בו ולא נגח, אבל מה שלא נגח ביום של הסירוגין אין בזה תחילת חזרה כלל, שהרי אדרבה מה שלא נגח באותו יום זה מסדר מועדותו. ולכן בשור שנגח א' ג' ה' א"א להתחיל את חזרתו אלא מהיום הז' שבו היה עתיד ליגח, אבל מה שלא נגח ביום ה' אין בו תחילת חזרה מהמועדות.

וגם ניתן להבין כהצד השלישי, וגם זה ע"ד הנ"ל, דאף במועדות לסירוגין, כל שלא נגח ג' ימים ברציפות חשיב חזרה מהמועדות, אלא דלצד זה נתחדש יותר שגם היום שלא היה עתיד ליגח בו יכול להצטרף לימי החזרה.

■ [מתוך קובץ שיעורים כלליים על חו"מ שיעור כללי נא]



גדרי אהבת הבורא - המשך

אבל אדם שגילה את אהבת הבורא מתוך אהבת ישראל, ויתר על כן מתוך אהבת התורה - יש לו רצון שיהיה לבורא נחת רוח לא רק ממנו עצמו, אלא גם מאחרים, וכשם שהוא אוהב את הבורא ומרגיש את אהבת הבורא אליו, כמו כן הוא מרגיש את אהבת הבורא לכולם, כולם נתפסים כאחד, וכיון שכך, הוא רוצה לעשות בעצמו נחת רוח לבורא וגם רוצה שאחרים יעשו נחת רוח, והוא מצטער אם נחסר מצדו או מאחרים. וכל זאת נובע מכך שאהבתו אינה רק אהבה פרטית לבורא אלא היא אהבה כללית של עם ישראל כעם, ויתר על כן של הנבראים כולם לבוראם.

וישמח שמחה רבה בעשותו דבר מזה. טבע האדם, שהוא שמח בשעה שהוא מוציא דבר מהכח אל הפועל. "כי בשמחה תצאון", כאשר דבר יוצא מהכח אל הפועל, הוא מוליד שמחה. כאשר הדבר נמצא רק בכח - הוא לא יכול להוליד שמחה. הוא יכול להוליד עונג.

זהו בעצם החילוק בין שבת למועדים, שבת קדש היא בבחינת "וקראת לשבת ענג", והמועדים הם "זמן שמחתנו". עומק החילוק ביניהם: בשבת זוהי התאחדות בשרש, ושם ישנו עונג. המועדים לעומת זאת הם התאחדות מתיפסת הוצאת הדבר מהכח לפועל, ותפיסה זו מולידה באדם שמחה. שְׁלִמּוֹת הַלֵּב הוּא - שְׁתֵּהִי הָעֲבוּדָה לְפָנָיו יְתָרְךָ בְּטוֹהַר הַפְּנִיָּה, דיברנו עד עכשיו על שלושה חלקים מחלקי העבודה: היראה, ההליכה בדרכיו והאהבה. בכללות אלו הן הבחנות של מידות: היראה היא מדה, האהבה היא מדה, וההליכה בדרכיו, כמו שהזכיר הרמח"ל, כוללת את כל ענין יושר המדות ותיקון.

כאן מתבארת בדברי רבינו הרמח"ל הבחנה נוספת. שלימות הלב עניינה **שתהיה העבודה לפניו יתברך בטוהר הכוונה.** טוהר הכוונה נמצא הן במח והן בלב. ישנה טהרת המחשבות, וישנה טהרת הלב. מהו אותו טוהר הכוונה, ובסוד דבר והיפוכו - מהו ההיפך של טוהר הכוונה, שבכללות הוא מוגדר ככוונה טמאה? דְּהִינּוּ, לְתַכְלִית עֲבוּדָתוֹ בְּלֶבֶד וְלֹא לְשׁוּם פְּנִיָּה אַחֶרֶת.

כלומר, הטהרה היא **לתכלית עבודתו בלבד.** ומהו הלא טוהר? **לשום פניה אחרת.** כל פניה אחרת שאינה לתכלית עבודתו בלבד, נקראת היפך טוהר הכוונה. אמת יש רק אחת, שקר יש הרבה, וניתן דוגמא. כאשר אנחנו אומרים שעכשיו דולק כאן האור, זה סוג של אמת. אם נאמר שאין כאן אור - זה סוג של שקר. זהו סוג אחד של דבר והיפוכו. אולם אם ננקוט דוגמא שונה, כגון אם נבוא להגדיר

מה יש כאן בחדר, הרי שיש כאן רק כסא [באופן שיש בחדר רק כסא], ממילא אם נאמר שיש כסא - זוהי האמת האחת, וכל דבר נוסף שנאמר שישנו בחדר - הוא שקר. נאמר שיש שולחנות - זה שקר, נאמר שיש מאוורר - זה שקר, נאמר שיש מזגן - זה שקר. אם יש כאן רק דבר אחד - כל דבר אחר שנאמר שהוא קיים הוא בעצם שקר. טוהר הכוונה יש רק אחד, ממילא כל כוונה אחרת כבר איננה טוהר הכוונה. מהו טוהר הכוונה? שהכל נעשה ל"תכלית עבודתו בלבד", כלומר אדם עובד את הבורא כי כך רצונו יתברך שיעבדוהו.

נבאר זאת לאט לאט, כי אכן הדברים אינם כה פשוטים כפי שהם נראים במבט ראשון.

מהו השלא לשמה, מהו דבר שאיננו לטוהר הכוונה?

כל שיקול אחר, מוגדר כשיקול שאיננו טוהר הכוונה. נתבונן בדוגמא של לימוד התורה, ונמנה כמה סיבות מדוע אדם לומד תורה, ונעיין האם הן בכלל טוהר הכוונה אם לאו.

אמרו חז"ל (ויקרא רבה לה, ז): "הלומד על מנת לקנטר, נח לו שנהפכה שלייתו על פניו", כלומר, עדיף לו שלא היה נולד. זהו ודאי מעשה שלילי הנעשה מתוך כוונה שאיננה טוהרה.

הלומד על מנת שיקראוהו רבי - זה כבר איננו טמא כאדם הלומד על מנת לקנטר, הוא לא רוצה להזיק לאף אחד, אבל הוא התכוון למדה השלילית שלו הנקראת כבוד, וגם זה איננו טוהר הכוונה.

אדם הלומד לא על מנת לקנטר ולא על מנת שיהיה לו כבוד, אלא בכדי לפרנס את בני ביתו בכבוד, משלמים לו על הלימוד - האם זהו טוהר הכוונה או לא? לכאורה מה גרוע בזה, הוא לא מזיק לאף אחד, הוא לא דורש כבוד, הוא רק רוצה לקיים את מה שהתחייב בכתובה לזון ולפרנס את אשתו ובניו?

בודאי אי אפשר לומר שזהו מעשה אסור, אבל גם זה אינו טוהר הכוונה. הוא לא לומד על מנת ללמוד, הוא לומד בכדי שהלימוד יהפוך להיות לו קרדום לחפור בה, וא"כ שוב חסר בטוהר הכוונה. נתקדם הלאה. אדם לומד שלא על מנת לקנטר, לא משום שהוא מחפש כבוד ואפילו לא לשם פרנסה. הוא יושב באיזה בית-כנסת נידח בלי שאיש ממכריו וידידיו ידע מכך, נכנס לשם בבוקר, יוצא בלילה וחוזר למחרת. איזה שלא לשמה כבר יש כאן?

"אם ישב איש במסותרים ואנכי לא אראנו נאום ה'", ובדרך דרוש אמרו בספרי חסידים, שיכול אדם לשבת במסותר, וגם שם הקב"ה לא רואה אותו. למה?

משום שגם כאן ישנם כמה וכמה אפשרויות של

שלא לשמה: א. הוא לומד בכדי שירגיש שהוא אדם מוכשר היודע את התורה. יש לו גאווה פנימית: אני אדם כזה וכזה...

ב. הוא לומד משום שחשקה נפשו בתענוג העילאי הטמון בלימוד, לא משום שחפץ בלימוד כלימוד. הוא ב"ה לא כאנשי הרחוב שמוציאים את התענוגות בכל מיני דברים אסורים [או מותרים למחצה לשליש ולרביעי...]. הוא הגיע להכרה פנימית שתענוג מוצאים בעולם רוחני, וכעת הוא לומד בכדי להתענג, וא"כ שוב הוא אינו מחפש לעשות נחת לבוראו שזוהי תכלית העבודה. הוא מחפש את התענוג, וידועים דברי האגלי טל' בהקדמה. אולם נראה שאם לומד רק לשם תענוג, כו"ע מודו שאינו ראוי. אלא שאם לומד לשמה ומתוך כך מתענג - זו מעלה גדולה, אולם ללמוד רק על מנת להתענג אינו שלימות בודאי.

כמו שאמר הצדיק ר' משה מקוברין, שאם בעלי התאוה היו יודעים את ההנאה שישנה ברוחניות, היו עוזבים את כל תאוות העולם ומתעסקים ברוחניות, אבל עם כל זאת הם היו נשארים בעלי תאוה. ישנו אדם שב"ה אינו נגרר אחרי כל התאוות שבעולם, אבל מה שהוא מחפש מראש ברוחניות - זו הנאה, תענוג!

שוב נדגיש: לא באנו לומר שאדם לא יעשה זאת, אבל עדיין אין זה נחשב "טוהר הכוונה" שהוא שלימות הלב.

שלימות הלב היא שאדם עובד את הבורא כי כך ה' אמר, כמו שאומרת הגמרא במסכת ראש-השנה, שמדוע תוקעים בשופר בראש השנה? כי "רחמנא אמר תקעו"! מהי הסיבה לאותו ציווי? איננו יודעים וגם לא צריך לדעת. כך הקב"ה ציוונו, ומה שהאדון אומר העבד עושה!

קיים כח פנימי בכל אדם הנקרא נקודת האלוקות שבנפש, היא נקודת הלשמה שבנפש, שאין שום סיבה למה הוא עושה זאת. הסיבה היחידה היא כי כך ה' אמר. מה יצא לי מזה? כלום!

בנוגע לזה אמר פעם הגה"צ ר' יחזקאל לווינשטיין זצ"ל משפט עמוק מאד. הוא בא להגדיר מהו יהודי העובד לשמה, ואמר כך: אם היו אומרים לאדם שעל כל מצוה שעושה יקבל גיהנם ועל כל עבירה שעושה יקבל גן עדן, ואפילו הכי היה ממשיך לקיים מצוות ולא לעבור עבירות - זהו אדם העובד לשמה.

עבודה זו היא בעצם עבודתו של כל אדם, עד הצדיק הגדול ביותר שישנו בעולם. ודאי שהאדם הגס - שיקוליו גסים גם הם. ככל שאדם מתעדין על ידי לימוד התורה, קיום המצוות וההליכה בדרכי התורה, שיקוליו נעשים טובים יותר, אבל אין אדם בבריאה שכל כוונותיו הם מאה אחוז לשם שמים. אילו היה כזה אחד - הוא היה נהיה משיח. ■ [מתוך

בלבבי משכן אבנה על מסילת ישרים פרק א]



יסודות כח המחשבה

פיתוח כח החשיבה של הילד - השקעה לטווח הארוך

פעמים שכאשר נבקש מהילד לחשוב בעצמו על כיוון חשיבה של מענה לשאלה, לתו, תגובתו תהיה: 'אין לי כח לחשוב, אני רוצה שאתה תגיד לי את התשובה' [ואכן, ברמה מסויימת החשיבה היא אמנם סוג של מאמץ]. ולכן, אם ננסה להוביל אותו לחשיבה עצמית בלא שהוא יבין זאת, הרי שודאי ההצלחה תהיה מוגבלת מאד.

לפיכך, עדיף לשתף את הילד עצמו בתהליך שאנו מעוניינים לכוון אותו אליו, ולהסביר לו את הדברים בצורה פשוטה וברורה, כגון: 'לדי היקר, בודאי שבאפשרותי להשיב על שאלתך תשובה ברורה שתניח את דעתך, אולם אם אענה לך תשובות ללא תהליך של חשיבה מצדך, הרי שלכל היותר תהפוך ל'אנציקלופדיה מהלכת', אולם ברצוני לנתב אותך לעבר מטרה עמוקה ורחבה הרבה יותר, ולהשתמש בשאלתך ככלי שיסייע לך לדעת כיצד להתבונן בחיים, ולהעמיד אותך כאדם בוגר ועצמאי שיוודע לנתב את עצמו מכח התבונה העצמאית שברך, ובכך תוכל לחשוב בעצמך על תשובות לשאלות נוספות שיתעוררו לך בהמשך, ולא תיאלץ אף בגיל מבוגר לבוא ולשאל אותי כל שאלה שתתקשה בה. כמובן שתמיד אשמח לייעץ לך בדברים מסויימים, אולם כמובן שהיעוץ אינו צריך להיות על כל שאלה קטנה שמתעוררת אצלך'.

משל למה הדבר דומה? כאשר עני ניגש לעשיר ומתלונן שאין לו מה לאכול, הרי שקיימות בפני העשיר שתי אפשרויות: מחד הוא יכול להעניק לו מזון לחודשיים, שלכל הפחות בזמן הזה הוא יוכל להתקיים, ואכן אותו עשיר יקיים בכך מצות צדקה גדולה וחשובה. אולם מאידך, ישנה אפשרות לעשיר לייעץ לעני להקים עסק בעצמו, להלוות לו סכום גדול לשם כך, וכאשר מצבו הכלכלי יתייצב, הוא יחזיר לו את הכסף.

איזו דרך עדיפה? הבה נתבונן. אם הוא יתן לו מזון לחודשיים, הרי שלאחר חודשיים המצב ישוב לקדמותו, והעני שוב ישאר רעב ונזקק, אולם כאשר העשיר נותן לו הלוואה ארוכת טווח עבור הקמת עסק, בכך הוא הצליח לפתור את הבעיה מהשורש, ומעתה ואילך הוא יוכל להסתדר בכוחות עצמו ולהיות כאדם מהישוב.

הנמשל ברור ופשוט. אנו יכולים לספק את מאוויי הילד בכל פעם שהוא יבקש - באופן מיידי ומלא, כאשר יפול לילד בן החמש המזלג על הרצפה באמצע האוכל - אנו נרים עבורו, כשהילד בן השנים עשר יבקש סנדוויץ' - אנו נמרח עבורו ללא שהיות, וכך, נעמוד לרשות הילד ונשרת אותו אף בדברים נוספים שהוא יכול לעשות בכוחות עצמו, אולם האם ניחשב להורים טובים ומסורים בשל כך?

אכן, בטווח הקצר נראה כי אנו מקילים עליו ומסייעים לו, ויתכן שבעקבות היחס המיוחד הוא אף ירגיש שאוהבים אותו, אולם כל בר דעת מבין שכאשר יגדל אותו ילד וכבר לא יוכל להיות 'צמוד לסינר של אמו', הוא יתקל בקשיים גדולים, והחיים שלו יהיו קשים מנשוא.

כולנו מכירים את הסיפורים על אותם נערות שמתבגרות ונישאות, ואינן יודעות אפילו לשטוף כלים ולבשל אוכל בסיסי, מכיון שתמיד האמא הכינה את הכל בבית, ולא נתנה לאף אחד מלבדה להתקרב למטבח. האם נוכל להגדיר את אותה אמא כאחת שדואגת לבנותיה?!

לפיכך, אמא שחפצה לגדל את בנותיה כראוי, עליה להבין שיום אחד הילד זה תתחתן, ובכדי להיות עקרת בית טובה, היא צריכה לדעת לבשל, לנקות ולדאוג לכל צרכי הבית, ולשם כך יש להרגילה לבצע את כל העבודות הללו בבית הוריה, ולא לדאוג לכל צרכיה המיידים שתגדל עם 'כפית בפה'. ■ [מתוך

דע את ילדיך פרק ד-ה']

נושאים בפרשה

המשך מעמוד א'

רגליה יורדות מות. וזהו מקום **מתנים** אותיות מת - נים, שינה, כנ"ל, תרדמה. ובזמן התרדמה נעשית האשה, בחינת נקב כלי קיבול, הניתן לתוכו **מתנה** אותיות מת-נה, דכתיב שונא מתנות יחיה.

ועשו שהוא שורש כח המות המתגלה בז' מלכי אדום שמלכו ומתו כנודע, נשא לאשה את **בשמת** אותיות מת-בש לשון בושה, שהמבייש כאילו שופך דמים. וכן את **מחלת** אותיות מת-חל. וכן **תמנע** היתה לו פלגש, אותיות מת-נע. ביטול התנועה.

ומקום ביטול התנועה של החיות נקרא תהו - **תהום** אותיות מת-הו. וזהו דכתיב (בראשית א, ב) "וחשך על פני תהום, ורוח אלקים מרחפת על פני המים". **מרחפת** אותיות פרח - מת, כנודע. שנעשה עליה ופרח לו כח התנועה וזהו שורש התיקון. מדרגת יעקב, תם כנ"ל, "תתן אמת ליעקב", **אמת** אותיות א-תם.

ושורש תיקון המות במתושלח כמ"ש חז"ל, שלח-מות. וכן שחיטה שרצה אברהם לשחוט את יצחק בעקידה ע"י **מאכלת** אותיות מת-אכל. זהו מיתה של קדושה, מסירות נפש. וכן קבורת האבות והאמהות במערת המכפלה, **מערה** אותיות מת - ער, שבמקום מיתתם ערים הם. וזהו תיקון במדרגת חותם, ויתר על כן חותם בתוך חותם בליל הושענא רבא כנודע. חותם - מת הנהפך לתם. כי המות היא חתימה וסוף, סוף כל האדם למיתה, ובקדושה מתהפך לתם, תם ונשלם, השלמת הדבר, חותמו אמת, כנ"ל.

וזהו תמר שעליו אמרו חז"ל, שאין לנו אלא לב אחד לאבינו שבשמים. **תמר** אותיות תמ-מר. שהופסק המרירות, וזהו שאמרו חז"ל את האלקים התהלך נח. שנח היה צריך סעד לתומכו, משא"כ אברהם. **תמר** אותיות תמ-מר. היפך מתנים, 'רגליה יורדות מות' כנ"ל, יש 'תמר' שענינו 'מר', לשון נפל שעיקרה ברגלים. וזהו מדרגת נח. אולם אברהם שנתקיים בו "התהלך לפני והיה תמים", נתעלה מ'תמר' ל'תם'.

וזהו מדרגת **מופת** אותיות תם - פו. גימטריה אלקים, שנתעלה אלקים להויה, ונעשה האלקים תם.

וזהו מדרגת משה רע"ה שנאמר בו, "ותמונת ה' ביט". **תמונה** אותיות תם - נוה. הצורה השלמה. וזהו מצנפת שבראש כהן, כי **מצנפת** אותיות מת-צפן, שיצה"ר צפון בלבו של אדם כמ"ש שלהי מסכת סוכה, והוא מלאך המות, ובמצנפת נהפך הצפון לתם, אור הצפון לצדיקים לעתיד לבוא. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעילון זה]

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: מרחפת, מת, תרדמה, מתושאל, מתושלח, חצרמות, תמר, מתמהמה, מאכלת, מת, מערת, משתאה, אמת, תימא, תאומים, סתם, בשמת, מתעתע, חמת, מחלת, משתה, תמול, תימן, תמנע, תמנה, חותמות, תמר, מופת, מסתולל, כסמות, מזוזת, מחמצת, תהום, תמונה, תמיד, איתמר, מצנפת, משבצת, מותנים, מותר, תחמס, תנשמות, תלמי, מתנה, סוכת, רתמה, מקהלת, תחת, מתקה, מסרות, דבלתימה.



נתגלתה בעיקר בחינת 'הרוכב על החמור' (רמז למצרים שעליהם נאמר "בשר חמורים בשרם"). בגאולה זו, נקרע **ים סוף** ל**ב גזרים**. אלו גילויים של מידת **יוסף** (נטורי קונין **ים סוף**), יחודא תתאה (**י"ב כנ"ל**). אבל לעתיד לבוא, בב"א, נזכה ל"זכו - על ענני שמיא". גאולה זו תהיה באופן של אורח מישר.

חז"ל אומרים: "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל". אבל לא בניסן של עוה"ז ניסן של הגאולה לעתיד לבוא. עוה"ז יש בו "קטרוג הלבנה" (אי התאמה בינה לבין החמה, וכן"ל). ועל כן, על ניסן של עוה"ז נאמר "שמור את חודש האביב", שהוא תיקון העיבור.

אבל כשיתקיים בנו: "והיה אור הלבנה כאור החמה", לא ייאמר עוד "שמור את חודש האביב", כלומר לא יהיה צורך בעיבור, כי החמה והלבנה יישתוו, ויותר לא יהיו צריכים תיקון. בשעה זו, לא ייאמר "כי השַׁעֲרָה אביב", כלומר, הבחינה שתתגלה בניסן לא תהיה בחינת מאכל הבהמה, אלא בחינת מאכל האדם (חיטים).

בגאולה זו תתגלה בחינת **אבות**, לא רק בחינת **בנים**. וע"ז נאמר: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". הגאולה ממצרים היתה מכח "מעשי **אבות** סימן לבנים" בלבד. כלומר, אין בחינת האבות מתגלה בה בשלמות. רק 'סימן' היא לה. לעומת זאת, בגאולה העתידה תתגלה בחינת **אבה** [היא בחינת **הרצון** העליון] בשלמות.

זו מדרגתו של דוד המלך. הגמ' קוראת לו "**ראש השלישים**", כי הוא **האחד** שאליו חזרו **השלשה**. כלומר ג' בחינות האבות (שנקראו **ישרים**) מתעלות ומתאחדות במידה עליונה שהיא השורש שלהם, מידתו של דהמע"ה.

לעתיד לבוא חודש ניסן לא ייקרא חודש האביב, כי הגאולה לא תהיה במדרגה של **אביב**, אלא של **אב** [הי"ב יחזרו ויתכללו בא"ב]; בה יתגלה שאין לנו אלא **אב** אחד יחיד ומיוחד.

■ [מתוך שיעורי שמע בלבביפדיה מחשבה א-ב אביב, שיעור זה נמסר ביום ד' בחולון ב-20:30, ומשודר בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

האחרים) מתייחדים (**א'**) בתיקון העיבור, מכח **האביב**. הוא **האב** המצרף.

בחינה נוספת של יחוד זה מתגלה בחודש העיבור. ישנה שיטה בגמ' הסוברת שאדר א' ואדר ב' אינם שני חודשים נפרדים, אלא הם חודש אחד ארוך. בעומק הדבר מתגלית האחדות של השנים והאחד (**א"ב**, כנ"ל). כלומר, בהיות שני חדשי אדר נחשבים לחודש אחד, הבחנת השנים הופכת לאחד. זהו עומק החיבור שבעיבור השנה. העיבור מגלה, שאותו חודש הנראה **ככפול וכשנים**, נבחן כמציאות אחת.



אביב - שיר הגאולה

הגמ' (ערכין דף י, ועוד) אומרת שהחליל (כלי השיר) נקרא **אבוב**. זהו גילוי לשיר שבאביב (כבר הזכרנו ששורש אבוב ואביב שוה). אכן, הגמ' (פסחים צה:): לומדת מהפסוק: "השיר יהיה לכם כליל התקדש החג", שיש דין הלל בקרבן פסח.

אחת ממשמעויות השורש **שיר** היא **הצמיח** (אחד מתכשיטי האשה) שצורתו עגולה. ובאותיותיו של זה השורש ניתן להרכיב גם את המילה **ישר** (שורה). זהו רמז לתיקון העיגול ע"י היושר המתגלה בשיר שבקרבן פסח. במקום הגלגל שמצד הקלקול, בבחינת **שני** גלגלים שכל אחד פונה למקום אחר, אורח עקלתון, הם נעשים גלגל **אחד**.

הגמ' (ספ"ק דברכות) אומרת שגאולת מצרים עתידה להיות טפלה ביחס לגאולה האחרונה. וטעם זה, כי ביציאת מצרים נאמר ויסב, בבחינת הסיבוב. אבל בגאולה העתידה נאמר "ובאו האובדים בארץ אשור, והנדחים בארץ **מצרים**". חזרה זו של הנדחים תהיה באורח **מישר**, כי אז תתגלה הארת הגאולה בשלמות.

[גם ביציאת מצרים התגלתה בחינה זו, באופן דק. זה מתבאר מדברי התרגום שבערב פסח, ישראל הקריבו את הקרבן בארץ ישראל. הם הגיעו אליה על כנפי נשרים, באורח מישר].

שתי בחינות אלו של העיגול והיושר מופיעות בדברי חז"ל הידועים: "זכו - על ענני שמיא, לא זכו - עני ורוכב על חמור". ביציאה ממצרים,

נתבאר לעיל שבמדרגה של **עולם** יש מקום לבחינת ה'**אורח מישר**', ובמדרגה של **זמן** אין מציאות אלא **לגלגל ולסיבוב**, ועל הנפש לבחור אם להתחבר לאורח מישר של העולם, או לקלוקל שבזמן (הסיבוב). כאשר הנפש מתחברת לבחינת הזמן, גם **בעולם** מתגלה בחינה זו, כמו שנתגלה ביציאת מצרים ב'**ויסב** אלקים את העם וכו'". וכאשר היא מידבקת בבחינת ה'**אורח מישר**', גם בבחינת הזמן נעשה התיקון.

זהו המתגלה ביחוד ה'**בא'** (שהוא בחינת ה'**יושר**'). ייחוד זה נקרא בלשון רבותינו: "נעוץ סופן בתחילתן, ותחילתן בסופן". בבחינה זו, הנפש יכולה לתקן את הפגם של גלגל השנה.

תיקון זה מתגלה בדיני השנה עצמה: תחילת השנה היא חודש ניסן, וסופה - אדר. והרי, בגמ' היתה הו"א להתיר את עיבור השנה גם בחודש ניסן (מלבד חודש אדר). יתרה מזאת, הגמ' אומרת שחזקיה המלך טעה בהלכה זו, ועיבר "ניסן בניסן". היתכנות זו של העיבור [שהוא, כזכור, **תיקון** השנה] בחודש ניסן, מורה על שוויון כל שהוא בין חודשי ניסן ואדר, והוא גילוי ל'**נעיצה**' של זה בזה ושל זה בזה, כלומר לשוויון שביניהם, הגורם לתיקון.

ועוד, כמו שנתבאר, תקופת **האביב** גורמת לעבר את אדר לצורך ניסן. והרי, אין לך חיבור של אדר וניסן גדול מזה. חודש אדר "מתרחב", ובכך הוא "משמש" את ניסן, בדחייתו אותו לזמן המתאים לו, זמן **האביב**. גם להיפך, החודש שהיה צריך להיות ניסן הופך להיות אדר, כלומר ניסן משתווה לאדר. שני חיבורים אלו מבטאים את שתי הנעיצות: "סופן בתחילתן" (אדר מתרחב למקומו של ניסן והופכו לאדר), ו"תחילתן בסופן" (חודש אדר הוא זה שקובע מקום לניסן).

נמצא שייחוד הסוף וההתחלה הוא המתקן את הקלקול שבבחינת השנה. וכל זאת מכח **האביב**, אם למעלה ראינו את הנפילה שבאביב (מדרגת הבהמה הנפרדת מהרועה), כעת מתגלה מהלך התיקון שבו, ביחוד הסוף והתחילה. **העֲשֶׂה** חוזרים ומתכללים ב'**שָׁנִים** (ב"ב), והם, ב'**אָחַד** שלמעלה מהם (א"ב). ובבחינת **שנה**: ניסן ואדר (**ב'**) העומדים בקצוות שאר ה'**י** חדשים

1. ועשרה חדשים באמצע.
2. בחינה זו מתגלה עוד ביחס לפורים. לפי שיטה אחת בגמ' [והכי קיי"ל להלכה] בשנה מעוברת עושים פורים באדר שני, כדי "למיסמך גאולה לגאולה" (לא להרחיק את הפורים מפסח יותר מדי). גם בזה **אדר** משתווה ל**ניסן**. ואכ"מ.
3. חיבור זה שבין אדר לניסן הוא הנקרא "סוד העיבור".
4. כזכור, ביוסף ישנן גם בחינת **האב** (אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי) והוא גם אחד מ'**ב** השבטים (בחינת הבן). נמצא בו **אבי"ב**.
5. בהתאם, אביב לא יהיה אב ג', אלא אב יחיד, וכדלהלן.



כלל צורת עסק התורה

צורת לימוד מעשית של הנפה"ח - המשך

דבקות בהקב"ה דרך התורה

ענין עסק התורה לשמה, האמת הברור, כי לשמה אין פרושו דבקות כמו שסוברים עתה רוב העולם.

בפרקים להלן, מכאן ועד לערך פרק י', מבאר הנפה"ח את הסוגיא של "תורה לשמה". כאן הנפה"ח אומר, "האמת הברור כי לשמה אין פירושו דבקות". אולם כמו שיתבאר להלן בדבריו (בפרק ו') באופן ההכנה ללימוד, שכאשר האדם מכין את עצמו לעסוק בד"ת, הוא צריך "לכוון להתדבק בלימודו בו בתורה, בו בהקב"ה". והרי שבדקות, ישנן כאן שתי סוגיות של דבקות: ישנה דבקות בתורה עצמה, וישנה דבקות בהקב"ה.

אם כן לשון הנפה"ח כאן "כי לשמה אין פירושו דבקות", כלומר - אין פירושו דבקות בהקב"ה. ולכאורה כיצד להלן הנפה"ח יסביר להדיא שהאדם צריך להתכוון בשעת הכנתו ללימודו, שהוא מתכוון לעסוק בתורה כדי להתדבק "בו בתורה ובו בהקב"ה"? אלא שביאור דבריו כדלהלן.

ראשית, צריכים להבין שיש כמה וכמה פנים שהאדם דבק בהקב"ה.

א. דבקות מכח מדרגת אהבה ויראה: במה שהאדם אוהב את בוראו - הוא מתדבק בו, כמו כן במה שהאדם מתירא מבוראו ג"כ הוא דבק בו. על אף שבפשטות היראה היא היפך של דבקות, אבל כבר האריכו רבותינו, שיראה היא חלק מחלקי הדבקות בו יתברך שמו. וא"כ בכללות, ישנם פנים של דבקות בבורא יתברך שמו, שמכח אהבתו ויראתו אליו יתברך האדם דבק בו יתברך.

ב. דבקות מכח ההשתוקקות שהאדם משתוקק ומקווה אליו יתברך שמו.

ג. מה שהאדם מרגיש ומכיר את אמיתת המצאו, כבי"כול עצמותו ממש. ובעצם הכרת הנפש את עצמותו ממש, בזה היא דבקה בו יתברך.

א"כ בכללות הוזכרו עד השתא סוגים של דבקות בו ית"ש מכח אהבה ויראה, מכח השתוקקות ותקווה, ומכח הכרת מציאותו.

פנים נוספות לדבקות בבורא ית"ש:

ד. דבקות ברצונו ית"ש.

ה. דבקות בחכמתו ית"ש.

ו. דבקות בדברו ית"ש.

יתבאר להלן (בפרק ו') בדברי הנפה"ח, ששלשת החלקים הללו הינם דבקות דרך התורה, באיתגליא. כלומר, כאשר האדם עוסק בדבר הלכה דייקא, אז הוא דבק ברצון הבורא. "אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה", כי בזה מתגלה רצונו, שהוא אמר ויהי. כי בשעה שהאדם עוסק בדבר הלכה הוא דבק במה שהקב"ה רוצה: הקב"ה רוצה שיהיה הדין חייב שיהיה הדין פטור, שיהיה טמא שיהיה טהור, שיהיה מותר שיהיה אסור וכן על זה הדרך. זהו סוג של דבקות בבורא בהתלבשות רצונו. הוא ורצונו חד, כמו שאומרים רבותינו ומובא בנפה"ח (שם), ומצד כך זוהי דבקות בהקב"ה - ברצונו - דרך התורה. ■ [נפש החיים

שער ד' פרק א]

חיבור פנימי - המשך

התחלנו במשל חיצוני אך נחזור פנימה לתוך הנפש. כל אחד מאיתנו יודע שיש בו גם מעלות וגם חסרונות. יש אנשים שיש להם נטייה נפשית טבעית שכל פעם שעולה בליבם החיסרון של עצמם הם מתעלמים, כלא היה, הם אומרים לעצמם - 'לא לא, זה רק במקרה, הפעם הזו כי היום אני עייף נורא' או 'במקרה פלוני לחץ עלי ולא נעים לי מהסיבה ההיא אז הסכמתי לוותר'. סיפורים ותירוצים עד אין ספור, הוא לא מוכן להודות על האמת, שהוא טיפוס עצבני וחלש אופי.

אדם שקצת מכיר את עצמו יגיע למסקנה אחרת. ככל שאדם יותר בריא בנפשו הוא מכיר בחסרונות שלו וכן במעלות שלו, והוא מוכן להתמודד איתם.

לפעמים קל יותר לאדם לקבל אנשים חוצה לו, מאשר לקבל את החסרונות של עצמו. מהחסרונות של עצמו הוא מתעלם. מדוע? - ברגע שהוא מזהה את עצמו עם נקודת החיסרון הוא לא מוצא מקום לעצמו.

לאיזה אדם הכי קל להתמודד עם החסרונות שלו?

אדם שיש לו חיבור עמוק בתוך עצמו הוא מסוגל גם לקבל את עצמו. לא רק לקבל אנשים מבחוץ שעל זה דיברנו קודם. כיוון יש לו מקור פנימי חזק, חיבור יציב בתוכו, הוא מוכן לסבול איזושהי פגימה. ומאידך ככל שהוא פחות מחובר פנימה, אזי הוא מזהה את עצמו עם התפיסות החיצוניות, אם נגענו אותו שם עם חסרונות, הוא לא מוכן לקבל את זה.

לעומת זאת, אם יש לו מקור חיבור פנימה, והוא מרגיש את עצמו באופן יציב ובסיסי, אזי עם בעיות פנימיות מסוימות הוא מוכן להתמודד.

משל למה הדבר דומה, ישנו חור קטן בגודל של שקל. השאלה היא איפה החור, אם זה בבריכת מים, החור הזה יהרוס את כל הבריכה, כל המים יצאו, במקדם ובמאוחר לא יישארו מים. לעומת זאת אם יש חור של שקל בבנין, יכול להיות שתהיה איזושהי נזילה קלה של מים, אבל אפשר להתמודד עם זה, זה לא הורס את כל הבנין.

החסרונות של האדם נמשלים לאותו חור. אם האדם יציב בתוכו ומובנה, הוא מסוגל לקבל את עצמו. ואם הוא לא יציב ומובנה בתוכו, קשה לו לקבל את החסרונות שבתוכו. הוא מתעלם מהם, הוא לא מוכן להסכים שהם קיימים.

אדם שהעונג שבתוכו גלוי מובהק ומובנה, יש לו יציבות פנימית. בלשון חיצונית קוראים לזה ביטחון פנימי (אין הכוונה לביטחון של שטות), זה נובע מיציבות עמוקה בתוך הנפש שלו, מחמת שהוא מרגיש מחובר, הוא מרגיש יציב. אז הוא מסוגל לאט לאט להתאחד עם עוד כוחות נפש חיצוניים של עצמו, ועם עוד טיפוסים ומטיפוסים שונים שנמצאים זולתו והם לא תמיד תואמים ביותר לאופיו.

נסכם א"כ את הדברים באופן ברור. נקודת התענוג שבנפש היא מקור החיות שצריכה להיות מתמדת בנפש האדם במשך היום. לא תענוג בדברים של חוצה לו, אלא תענוג מהחיבור של הרבדים החיצוניים שבתוכו לרובד הפנימי שבתוכו.

ככל שהעונג יוקטן או כמעט לא יהיה קיים, כך אותו אדם נוטה לפיזור. וככל שהעונג הזה יהיה מוחשי ומתמיד, אור האחדות שבתוכו יאיר, ומכוח כך הוא יוכל לאחד את כל נפשו.

א"ה בשבוע הבא נתחיל לעסוק בכח הרצון שבנפש. ■ [מתוך דע את נפשך

פרק ח]



שאלות ותשובות



שאלה: בסדרת השיעורים על הביטחון הרב מבאר שיש שני סוגי ביטחון ואחד מהם הוא בטחון שהרצון שלי יתקיים ושיש עיתים שיש להשתמש בזה. אולם הרב לא הרבה לבאר את הסוג הזה בסדרה ורציתי לשאול על הסוג הזה של הבטחון:

- מה גידורו? כלומר באילו עניינים ניתן להשתמש בזה, עניינים גשמיים ורוחניים, בעולם הזה ואחריו? והאם זה דבר שאפשר להחזיק בו לאורך כל היום או רק בזמנים מסויימים?
- כיצד ניתן לתפוס מהי נקודת המבט הזו? מהי צורת האדם שמחזיק בבטחון מהסוג הזה?
- מכח מה מגיע הכח בנפש לבטוח שהרצון שלי יתקיים? ומהי הכוונה של "לשמה" שיש בעבודה הזו?
- מהי הדרך להגיע לזה, הכוונה מהם עיקרי הדברים שבלעדיהם לא יתכן להחזיק בביטחון, ומהי העצה לזה?
- מהם המונעים וכיצד ניתן להתגבר עליהם?

תשובה:

- בכל ענין. על דרך כלל בזמנים מסויימים חוץ מיחיד סגולה ממש.
- השקב"ה חקק בכח הבריאה חק שאם בוטחים בו זהו כח שמושיג שפע בהכרח.
- אמונה שכך חקק הקב"ה, כנ"ל. אם בוטח לצורך עבודת ה' נקיה.
- כח חיצוני עקשנות. כח פנימי אמונה טהורה ונקיה.
- חוסר תקיפות עצמית וחוסר אמונה כנ"ל. ואיך זיל גמור.



שאלה:

- מה סוג עבודת השם בסוד רדל"א?
- האם בסוד ביטול הרצונות בסופו של דבר יש ענין לבטל גם את הרצונות הטובים ולבסוף כביכול להגיע שהרצון שלי יהיה כמו רצון הבורא בין אם אני יבין מה אני עושה ובין אם לא? ולעשות רק מה שה' מזמן לי לעשות?
- האם הרב יכול לתת הגדרה מוחלטת למושג חטא ועבירה?

תשובה:

- כלילת ההפכים.
- כן, בגבול גדרי תורה בלבד.
- חסרון המשתלשל לרע בפועל. חטא - חסרון. עבירה - רע בפועל [כוונת מו"ר דרש לשון עבירה הוא **עבר** - ו'עבר' ראשי תיבות רע בפועל].



שאלה:

- רציתי לשאול מהרב איך יודעים איזה מידה מתחילים אם אני לא יודע מאיפה להתחיל. אני רוצה לעבוד על עצמי ולהתקרב אל הקב"ה. תודה רבה "מי כעמך ישראל-ל" שעוזרים אחד את השני.
- יש לי עוד שאלה: אם חולמים על צדיק שכבר נפטר מה זה אומר על הבן אדם הזה?

תשובה:

- מומלץ לשמוע שיעורי דע את מידותיך ולאט לאט לקבל הכרה עצמית ולפ"ז לבחור את הנקודה הראשונה בעבודה לפי היסוד השרשי שבנפש.
- אם זה לא מסיבה חיצונית זו הארה מנשמתו של הצדיק, או מפני שהוא משרש נשמתו, או מפני שדבק בתורתו, או במידותיו.

שאלה: בדורנו, אנחנו נחשפים לשני מוקדים מרכזיים למצוקה נפשית: דיכאון וחרדה. ישנם אנשי טיפול שרואים בשתי החוויות האלו את שורש הפרעות הנפש הקיימות כיום. ברצוני לשאול, בסדרת ארבעת היסודות הרב מתייחס בהרחבה ליסוד העפר ממנו יוצאת מידת העצבות (והעצלות). לעומת זאת, אין בתוך ארבעת היסודות התייחסות לחרדות. מדוע? האם חרדות אין מקורן בארבעת היסודות? האם הן תולדה של יסוד/מידה כלשהם? אמנם, הרב מתייחס לנושא בסדרת השיחות על ביטחון, אך האופן בו הפרעות חרדה נפוצות כיום בציבור עורר אותי לשאול מדוע הן לא מוצגות כחלק מהמערך הכולל של ארבעת היסודות. תודה רבה לרב.

תשובה:

- חרדה של כליון - אש.
חרדה של הצטמצמות - רוח.
חרדה של צער - מים.
חרדה של חוסר יציבות - עפר.



שאלה:

אני משתמש בכוח המדמה כאשר אני מרגיש פיסית לא טוב ונפשית. אני מצייר במחשבה מציאות שבה אני מרגיש שונה. לעתים פתאום אני פיסית וגם נפשית שונה לטובה, אך לאחר כמה זמן המצב הנפשי וההרגשה הפיסית חוזרת לקדמותה. איך ניתן שהשינוי לטובה יישאר כמציאות? תודה

תשובה: דמיון זהו חלק מהעבודה. ואם משתמשים עמו לבד אח"כ חוזרים למציאות ושם זה יותר מורכב. לכן צריך במקביל לעבוד עבודת בנין עצמי מסודרת.



שאלה:

בענין התבודדות, אני טיפוס שאוהבת להיות לבד. כך גדלתי. אין לי בעיות חברתיות. הבעיה: אני עקרת בית, אם לילדים וסועדת את אמי החולה שגרה איתנו. יוצא מזה שאין לי כמעט אף פעם זמן להיות לבד עם עצמי, בשקט שלי, בפרטיות שלי, בלי צורך להקשיב למישהו או לענות למישהו. יש מסביבי כל הזמן אנשים מבוקר עד ערב. מרגישה שאין לי מנוחה נפשית בכלל בגלל שאין לי את הזמן לבד. כבוד הרב, בהנחה שזו עובדה שאין לה פתרון טכני. איזו עבודה פנימית עלי לבצע כדי לזכות למנוחת נפשי?

תשובה:

- בודאי אפשר למצוא ולו זמן מועט לבד ממש.
- ללמוד להכנס פנימה אל תוך הנפש ואזי אף כאשר נמצא עם בני אדם, זהו לבד. כמו שכתוב בחובות הלבבות. אולם לשם כך נצרך זמן של "לבד".

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בכתובת: rav@bilvavi.net

להצטרף לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440

לעורך ובכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829